

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

(Autonomous)

DEPARTMENT OF MARATHI

(Faculty of Arts)

Syllabus

**M.A. Marathi Part II (2019 Pattern)
SEM III**

Anekant Education Society's

**TULJARAM CHATURCHAND COLLEGE
OF ARTS, SCIENCE & COMMERCE, BARAMATI**

Program Outcomes (POs) for M.A Programme

PO1: Research-Related Skills and Scientific temper:

Infer scientific literature, build a sense of enquiry and be able to formulate, test, analyse, interpret and establish hypothesis and research questions; and to identify and consult relevant sources to find answers. Able to plan and write a research paper/project while emphasizing on academics and research ethics, scientific conduct and creating awareness about intellectual property rights and issues of plagiarism.

PO2: Effective Citizenship and Ethics:

Demonstrate empathetic social concern and equity centred national development and act with an informed awareness of moral and ethical issues and commit to professional ethics and responsibility

PO3: Social competence and communication skills:

Demonstrate ability to accommodate the views of others and present their own opinions and complex ideas, in written or oral form, in a clear and concise manner in group settings. Exhibit thoughts and ideas effectively in writing and orally; communicate with others using appropriate media, build effective interactive and presenting skills to meet global competencies. Elicit views of others, present complex information in a clear and concise and help reach conclusion in group settings.

PO4: Disciplinary Knowledge: Demonstrate comprehensive knowledge and a strong theoretical grounding in their area of work.

PO5: Personal and professional competence:

Perform independently and also collaboratively as a part of a team to meet defined objectives and carry out work across interdisciplinary fields. Execute interpersonal relationships, self-motivation and adaptability skills and commit to professional ethics.

PO6: Self-directed and Life-long learning:

Demonstrate attitudes of being a life-long learner who passionately pursues self determined goals in the broadest context of socio-technological changes. Acquire the ability to engage in independent and life-long learning in the broadest context of socio technological changes.

PO7: Environment and Sustainability:

Understand the impact of the scientific solutions in societal and environmental contexts and demonstrate the knowledge of and need for sustainable development.

PO8: Critical Thinking and Problem solving:

Identify problems by closely examining the situations around them and think holistically about the phenomena and generate viable solutions to these problems. Exhibit the skill of

critical thinking and understand scientific texts and place scientific statements and themes in contexts and also evaluate them in terms of generic conventions. Identify the problem by observing the situation closely, take actions and apply lateral thinking and analytical skills to design the solutions.

Programme Specific Outcomes (PSOs)

- PSO1.** मराठी भाषा आणि वाङ्मयाविषयीचे प्रगत ज्ञान होईल.
- PSO2.** विविध माध्यमांमध्ये भाषा अभ्यास व उपयोजनाच्या संधी विकसित होतील. तसेच समकालीन वाङ्मयीन प्रवाहांचे व्यवस्थित आकलन होईल.
- PSO3.** वाङ्मयीन व सामाजिक प्रश्नांसंबंधी विचार करण्याची जाण वाढीस लागेल.
- PSO4.** साहित्याच्या लक्षणांबाबत विचारांची आणि वाङ्मयीन मूल्यमापनाच्या दृष्टीची समज विकसित होईल.
- PSO5.** साहित्याभ्यासाच्या संदर्भात प्रस्तुत- अप्रस्तुतेची जाण निर्माण करण्यास मदत होईल.
- PSO6.** विद्यार्थ्यांची चिकित्सक अभ्यासाची क्षमता विकसित होईल.
- PSO7.** विशिष्ट कालखंडातील साहित्याच्या अभ्यासाच्या व्याप्ती बद्दल विद्यार्थ्यांची जाण वाढीस लागण्यास मदत होईल.
- PSO8.** साहित्यकृतीच्या, साहित्यप्रकारांच्या, तौलनिक अभ्यासाची दिशा, व्याप्ती व मर्यादा याबाबतीत समज निर्माण होण्यास मदत होईल.
- PSO9.** साहित्याविषयीची प्राचीन, मध्ययुगीन, आधुनिक, भारतीय व पाश्चात्य विचारांबाबत समज वाढविण्यास मदत होईल.
- PSO10.** साहित्याच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांच्या सूक्ष्म, विश्लेषक व चिकित्सक अभ्यास करण्याच्या क्षमतेमध्ये वाढ होईल.
- PSO11.** भाषेचे विविध व्यवहार आणि साहित्याच्या संदर्भातील भाषा व्यवहार याविषयीची आकलनाची क्षमता विकसित होईल.
- PSO12.** विद्यार्थ्यांची भाषिक अभिव्यक्ती सुधारण्यास तसेच पर्यायाने समाजाची भाषिक अभिवृद्धी विकसित होण्याची प्रक्रिया सुरू होईल.
- PSO13.** लेखन- संपादन, लेखन- विद्या, भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, वक्तृत्व कला, नाट्यकला, या अभिव्यक्तीच्या आविष्कार प्रकार व प्रक्रियांविषयी तसेच त्यासंबंधीची माहिती होईल.
- PSO14.** लेखकाच्या समग्र लेखक म्हणून अभ्यासाची जाण विकसित होईल तसेच विविध साहित्य प्रवाहांची माहिती होईल व अशा अभ्यासाच्या आकलनक्षमतेत वाढ होईल.
- PSO15.** समीक्षा आणि उपयोजित समीक्षा याविषयी योग्य समीक्षादृष्टी तयार होण्यास मदत होईल तसेच समीक्षा करण्याची क्षमता विकसित होईल.
- PSO16.** विद्यार्थ्यांची संशोधक वृत्ती व संशोधन करण्याची क्षमता विकसित होईल.
- PSO17.** एक जबाबदार नागरिक या दृष्टीने नैतिक व सामाजिक मूल्ये, साहित्य व सांस्कृतिक मूल्ये, राष्ट्रीय मूल्यांचे संवर्धन पर्यावरण संरक्षण व संवर्धन, समाजभान याविषयीची विद्यार्थ्यांची जाणीव विकसित होईल.

Department of Marathi
M.A. Part II Semester III
Syllabus
Course Structure For M.A. Marathi Part II, Semester III

Semester	Paper Code	Paper	Title of Paper	N of Credit
III	MAR5301	5	प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार	4
III	MAR5302	6	साहित्य समीक्षा व संशोधन	4
III	MAR5303	7	विशेष लेखकाचा अभ्यास - मध्ययुगीन	4
III	MAR5304	8	वैचारिक साहित्य	4

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce,
Baramati**

Autonomous

Academic Year 2020-2021

Course Structure For M.A.II MARATHI

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
III	MAR5301	प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार	4

SYLLABUS (CBCS) FOR M.A.II MARATHI (w.e. from June, 2020)

Academic Year 2020-2021

Class : M.A. II (MARATHI- Semester- III)

Paper Code: MAR5301

Paper : v

Title of Paper : प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार

Credit : 4

No. of lectures: 60

A) Learning Objectives:

1. प्रसारमाध्यमाकरिता आवश्यक लेखन कौशल्याची माहिती होईल.
2. प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळविण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होईल.
3. प्रसारमाध्यमाचे समाजातील महत्त्व लक्षात येईल.
4. दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित होईल.
5. सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप लक्षात येईल.
6. विद्यार्थ्यांला एका साहित्य प्रकारातून दुसऱ्या साहित्य प्रकारात रुपांतर करण्याची क्षमता येईल.
7. प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होईल.

B) Learning Outcome:

1. प्रसामाध्यामाकरिता आवश्यक लेखन कौशल्याची माहिती होते.
2. प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळवण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होते.
3. दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित होते .
4. आस्वादात्मक लेखनाचे स्वरूप आणि लेखनातील विविधता लक्षात येते.
5. दृक-श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित होते.
6. सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप लक्षात येते.
7. विद्यार्थ्यांला एका साहित्य प्रकारातून दुसऱ्या साहित्य प्रकारात रुपांतर करण्याची क्षमता येते.
8. प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होते.

TOPICS/CONTENTS:

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन १.१) भाषा स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये वृत्त संस्कृतीचे स्वरूप घटक वाटचाल १.२) फिचर रायटिंग रिपोर्टज- शेती, निसर्ग ,आरोग्य, विज्ञान इत्यादी १.३) विकास पत्रकारिता प्रयोजन आणि व्याप्ती १.४) प्रवास वर्णन लेखन	१	१५
२	आस्वादात्मक लेखन २.१) सर्जनात्मक आणि आस्वादात्मक लेखन स्वरूप लेखनातील विविधता २.२) नाट्यआस्वादात्मक लेखन २.३) चित्रपट आस्वादात्मक लेखन २.४) ग्रंथ आस्वादात्मक लेखन	१	१५
३	परिचयात्मक/ परीक्षणात्मक लेखन ३.१) पुस्तक परीक्षण ३.२) लेखक परिचय ३.३) समाजसेवक ३.४) कथालेखन, संवादलेखन (समाज प्रशासनिक शैक्षणिक प्रसारासंदर्भात)	१	१५
४	वृत्तसंकलन प्रक्रिया ४.१) वृत्त संकलन: संकल्पना आणि स्वरूप ४.२) प्रासंगिक कार्यक्रम ४.३) वृत्तपत्र मालिका लेखन ४.४) लोककला विषयक वृत्त संकलन (निसर्ग, पर्यावरण, संदर्भात वृत्त संकलन)	१	१५

संदर्भ ग्रंथ-

- १) नाटककारांची कला- जी बी प्रिस्ले
- २) खेळ नाटकाचा- राजीव नाईक
- ३) संपादन स्वरूप आणि कार्य- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक
- ४) बातमीची कार्यक्षेत्रे- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक
- ५) दूरदर्शन साठी लेखन- केशव केळकर
- ६) जाहिरातीचे युग -केशव केळकर
- ७) सर्जनात्मक लेखन- आनंद पाटील
- ८) पत्रकारितेचा स्वभाव- ल. ना. गोखले
- ९) फिचर रायटिंग- प्रसन्नकुमार अकलूजकर
- १०) पत्रकारिता स्वरूप आणि चिकित्सा- महावीर जोधळे
- ११) वैखरी- डॉ. अशोक केळकर
- १२) जाहिरात शास्त्र- डॉ. वंदना खेडेकर
- १३) मराठी चित्रपटाची पटकथा- डॉ. अनिल सपकाळ
- १४) पटकथालेखन- डॉ. रंजना नेमाडे
- १५) दूरदर्शन आणि प्रसारमाध्यमे- केशव साठ्ये
- १६) मराठी साहित्य काही लेखन बंध- डॉ. सुधाकर शेलार

*****

Choice Based Credit System Syllabus (2019 Pattern)
(As Per 2019 Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: M.A.II (Sem III)
Course: Theory

Subject: MARATHI
Course Code: MAR5301
Title of Course : प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

Course Outcomes	Programme Outcomes (POs)							
	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8
CO 1	1	1	1	3	1	2	1	1
CO 2	2	1	2	2	2	1	1	1
CO 3	2	1	3	1	1	2	1	1
CO 4	2	1	1	1	2	2	1	1
CO 5	1	1	2	2	2	1	1	1
CO 6	2	1	2	2	1	1	1	1
CO 7	1	1	2	1	2	2	1	1

Justification for the mapping

PO1: Research Related Skill

CO6: प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार या विषयाच्या अभ्यासामुळे विद्यार्थी विविध साहित्य प्रकारांचे प्रसारमाध्यमांसाठी अनुवाद किंवा पटकथा लेखन करेल. अभ्यासामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक वृत्ती विकसित होईल. संशोधनात्मक अभ्यासपूर्ण लेख निर्माण होतील.

PO3: Social Competence and communication skills:

CO3: मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये विकसित झाल्यामुळे मुद्रित माध्यमांमध्ये समाजामधील विविध प्रश्न, समस्या याच्याविषयी लेखन करून त्याचे निराकरण करण्यासंबंधी उपाय सुचविले जातील.

PO4: Disciplinary Knowledge

CO1 :विविध प्रसार माध्यमांसाठी लेखन करण्यासाठी आवश्यक असणारे कौशल्ये विकसित झाल्यामुळे मुद्देसूद लेखन करण्याचे कौशल्याचे ज्ञान होईल.

CO5: दृक श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करताना छायाचित्र, चित्रे, व्हिडिओ ऑडीओ इत्यादी गोष्टींचा योग्य वापरचे ज्ञान होऊन गुणवत्तापूर्ण निर्मिती करण्यास सक्षम होईल.

PO5: Personal and professional competence

CO2: प्रसारमाध्यमे आणि साहित्याव्यवहार यांच्या अभ्यासामुळे भाषिक क्षमता विकसित होऊन मुद्रित आणि दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांमध्ये लेखन करण्यासाठी संधी प्राप्त होईल.

CO7: विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक क्षमतेचा विकास झाल्यामुळे ते भाषेचा प्रभावीपणे वापर करू शकतात. त्यामुळे प्रसामाध्यामांमध्ये काम करण्याच्या त्यांना विविध संधी मिळेल.

PO6: Self- directed and life –long learning

CO4 :आस्वादात्मकलेखनाचे स्वरूप व त्यातील विविधता याच्या अभ्यासामुळे त्या अनुषंगाने लेखन निर्मिती करण्यास विद्यार्थी सक्षम होईल.

CO6 : सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप व त्याची वैशिष्ट्ये लक्षात आल्यानंतर विद्यार्थी विविध विषयावर सर्जनात्मक लेखन करण्यास सक्षम होईल.

*****

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce,
Baramati**

Autonomous

Course Structure for M.A. II MARATHI

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
III	MAR5302	साहित्य समीक्षा व संशोधन	4

SYLLABUS (CBCS) FOR M.A. II Marathi (w.e.f. June, 2020)
Academic Year 2020-2021

Class : M.A. II Marathi (Semester- III)

Paper Code: MAR5302

Paper : VI

Title of Paper : साहित्य समीक्षा व संशोधन

Credit : 4 credits

No. of lectures: 60

A) Course Objectives:

१. साहित्याबद्दलची व समीक्षा व्यवहाराची समज वाढीला लागणे
२. समीक्षेचे स्वरूप व संकल्पना समजाऊन घेणे.
३. समीक्षा विचारातील मूल्यकल्पनांचा परिचय करून घेणे.
४. समीक्षा करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित करणे.
५. विविध समीक्षापध्दतींमागील विचारव्यूह, सहसंबंध समजून घेणे.
६. आदर्श समीक्षकाचे गुण समजून देणे.
७. वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध समजून घेणे.

B) Course Outcome:

१. साहित्य व समीक्षेबद्दलची जाण व समज—क्षमता वाढते.
२. समीक्षाविचारातील मूल्यकल्पना विचारव्यूह आणि समीक्षणात्मक दृष्टी विकसित होते.
३. साहित्याच्या आकलन क्षमतेत वाढ होईल.
४. विविध समीक्षापध्दतींमागील विचारव्यूह, सहसंबंध समजून घेता येईल.
५. समीक्षा करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित होईल.
६. आदर्श समीक्षकाचे गुण समजून येतील.
७. वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध घेता येईल.

TOPICS/CONTENTS:

- घटक १ — समीक्षेची संकल्पना** **१५ तास**
- १.१ साहित्य कलेची द्विध्रुवात्मकता
  - १.२ समीक्षा संकल्पना आणि स्वरूप
  - १.३ समीक्षेची वैशिष्ट्ये
  - १.४ समीक्षेचे प्रयोजन
  - १.५ समीक्षेतील साहित्याचे आकलन, आस्वाद—मूल्यमापन यांचे स्थान व कार्य
- घटक २ — आदर्श समीक्षकाची साधना आणि समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये** **१५ तास**
- २.१ आदर्श समीक्षकाचे गुण
साधना, रसिकता, प्रज्ञा, तुलनाक्षमता, चिकित्सकता, मूल्यविवेक, विश्लेषकता, व्युत्पन्नता, भाषिक तयारी इ.
  - २.२ समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये
    - २.२.१ समीक्षाविषयाचे अवधान व तारतम्य
    - २.२.२ निकषाचे तारतम्य
    - २.२.३ व्यक्तिनिष्ठता आणि वस्तुनिष्ठता यांचे तारतम्य
    - २.२.४ मांडणी व पैली यांचे तारतम्य
    - २.२.५ संगती व सुसूत्रता यांचे भान
    - २.२.६ नेमकेपणा व तार्किकता यासंबंधीचा विवेक
    - २.२.७ वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध आणि त्यांच्या वापराबाबत करावयाचा विवेक
- घटक ३ — समीक्षेच्या पध्दती** **१५ तास**
- ३.१ आस्वादक समीक्षा
  - ३.२ चरित्रात्मक समीक्षा
  - ३.३ मानसशास्त्रीय समीक्षा
  - ३.४ ऐतिहासिक समीक्षा
  - ३.५ समाजशास्त्रीय समीक्षा
  - ३.६ मार्क्सवादी समीक्षा
  - ३.७ स्त्रीवादी समीक्षा आणि इतर समीक्षापध्दतींचा परिचय
- घटक ४ — मराठी समीक्षेची वाटचाल** **१५ तास**

- ४.१ इ.स. १८७४ ते इ.स. १९२०
 ४.२ इ.स. १९२१ ते इ.स. १९४५
 ४.३ इ.स. १९४६ ते इ.स. १९७५
 ४.४ इ.स. १९७५ ते इ.स. २०२०

संदर्भग्रंथ —

१. समीक्षेची नवी रूपे— गंगाधर पाटील
२. वाङ्मयीन वाद— म.सा.परिषद, प्रकाशन पुणे
३. टीकाविवेक— श्री.के.क्षीरसागर
४. साहित्यसमीक्षा: स्वरूप आणि विकास— ना.वा.गोडबोले , गं.ना.जोगळेकर
५. नवसमीक्षा — काही विचारप्रवाह— संपादक गो.म.कुलकर्णी
६. आदिबंधात्मक समीक्षा— म.सु.पाटील
७. मानसशास्त्रीय समीक्षा— डॉ.अ.वा.कुलकर्णी
८. साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया— डॉ. आनंद यादव
९. मराठी समीक्षेची वाटचाल— गो.म.कुलकर्णी
१०. साहित्य: स्वरूप आणि समीक्षा— वा.ल.कुलकर्णी
११. साहित्य: स्वरूप आणि समीक्षा— दि.के.बेडेकर
१२. साहित्य: समाज व संस्कृती— दिगंबर पाध्ये
१३. साहित्य, शासन:स्वरूप व समीक्षा— वसंत पाटणकर
१४. वाङ्मयीन आकलन — रा.ग.जाधव, वाङ्मय सेवा प्रकाशन, नाशिक रोड
१५. आहिराणी लोकगीते आणि लोकभाषा — म सु.पगारे वाङ्मय सेवा प्रकाशन नाशिक रोड
१६. स्त्रीवादी समीक्षा: स्वरूप आणि उपयोजन — डॉ. आश्विनी धोंगडे
१७. जनसाहित्याच्या दिशेने — या. वा. वडस्कर
१८. बापट उवाच— संपा. डॉ. बाळासाहेब गुंजाळ (वाङ्मयसेवा प्रकाशन,नाशिक रोड)
१९. तौलनिक साहित्याभ्यास: मूलतत्त्वे आणि दिशा — वसंत बापट
२०. प्रतिसाद— बाळकृष्ण कवठेकर
२१. टीका प्रपंच — कमलाकर दीक्षित,मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
२२. प्रदक्षिणा (खंड १,२)— संपा. म. सा. परिषद काँटिनेंटल प्रकाशन, पुणे)
२३. बापटांचे गद्यसाहित्य: आशय आणि आस्वाद — डॉ. बाळासाहेब गुंजाळ
२४. टीका आणि टीकाकार — डॉ. वा.भा. पाठक
२५. मार्क्सवादी साहित्यविचार — के.रं. शिरवाडकर
२६. साहित्याचे परीघ — डॉ. निशिकांत ठकार

२७. प्रा. रा.श्री. जोग गौरवग्रंथ — संपा. द. न. गोखले, भावे, पाध्ये
२८. वाङ्मयीन वादः संकल्पना व स्वरूप— संपा. सीताराम रायकर, आनंद यादव
२९. समीक्षेतील नव्या संकल्पना — संपा. डॉ. मनोहर जाधव
३०. सामाजिक शास्त्रे आणि साहित्य — संपा. डॉ. ह.श्री.साने
३१. साहित्य आणि संस्कृती — डॉ. दु. का. संत
३२. साहित्य विचारः प्रा. रा.श्री. जोग गौरव ग्रंथ — संपा द. न. गोसावी व इतर
३३. त्रिदल — संपा. एम. आर. शेख
३४. वाङ्मयीन संज्ञा व संकल्पना कोश — संपा. वसंत डहाके व इतर
३५. कवितेची शैली — डॉ. महेंद्र कदम
३६. कादंबरीः सार आणि विस्तार —डॉ. महेंद्र कदम
३७. स्त्रीवादी विचार आणि समीक्षेचा मागोवा — डॉ. शोभा पाटील, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
३८. समीक्षेतील अवतरणे — रा.ग. जाधव
३९. मराठीतील रूपनिष्ठ समीक्षा — डॉ. सिद्धार्थ आगळे
४०. महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका जानेवारी मार्च २०२०
४१. मराठी साहित्याचे समकालीन संदर्भ — विनायक येवले, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे
४२. जागतिकीकरण, बदलते सामाजिक वास्तव आणि समकालीन मराठी कविता — अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे
४३. स्त्रीभानः स्त्रियांच्या साहित्याची समीक्षा — संपादक कविता घांगडे — अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे
४४. कविता विशेषांक — संपादक बाळासाहेब घोंगडे — अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे

*****

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: MA II (Sem III)

Course: Theory

Subject: MARATHI

Course Code: MAR5302

Title of Course : साहित्य समीक्षा व संशोधन

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

Course Outcomes	Programme Outcomes (POs)							
	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8
CO 1	3	1	2	1	1	2	1	1
CO 2	2	2	2	2	2	1	1	3
CO 3	2	1	1	1	2	2	1	3
CO 4	2	3	3	3	2	2	1	2
CO 5	1	2	2	2	3	2	2	2
CO 6	2	1	3	2	1	3	2	2
CO 7	1	2	1	2	1	1	2	1
CO 8	2	1	2	1	2	2	1	2

Justification for the mapping

PO1: Research Related Skill

CO1: साहित्याबद्दलची जाण वाढीस लागते व साहित्याचा अभ्यास विविध दृष्टिकोनातून करण्याची क्षमता विकसित होते.

PO2: Effective Citizenship and Ethics

CO4 : साहित्य समीक्षेच्या अभ्यासाने विद्यार्थी जीवनात जीवन मूल्यांचे व कालामुल्यांचे संस्कार होतील व जबाबदार नागरिकत्वाची जाणीव निर्माण होईल.

PO3: Social Competence and communication skills:

CO6: लेखक,वाचक,रसिक समीक्षक साहित्यकृती यांच्यातील अनुबंध समजल्यामुळे सामाजिक क्षेत्रात संवादाची कौशल्ये विकसित होतात व आत्मविश्वास वाढतो.

CO4 : साहित्याच्या व भाषेच्या अभ्यासाने परिणामकारक संवाद कौशल्ये निर्माण होईल. विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढीस लागेल.

PO4: Disciplinary Knowledge

CO4: साहित्य समीक्षेच्या विविध पद्धती आणि दृष्टीकोन यांच्यातील सखोलता, विचारांची प्रक्रिया व सहसंबंध लक्षात येतात.

PO5: Personal and professional competence:

CO5: समीक्षादृष्टी विकसित झाल्यामुळे स्वतःचे मत ठामपणे मांडण्याची वृत्ती वाढीस लागते. व विविध क्षेत्रामध्ये समीक्षणात्मक लेखनाच्या संधी मिळत जातात.

PO6: Self- directed and life –long learning

CO7 : साहित्य समीक्षेच्या अभ्यासातून वाङ्मयीन मूल्ये व जीवन मूल्यांतील परस्परसंबंध समजतो समीक्षेची स्वतःची शैली तयार होते.व जीवनाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन तयार होतो.

PO7: Environment and Sustainability:

CO3 : साहित्याच्या आकलनाने निसर्ग, सभोवताल व त्यातून पर्यावरण विषयक सजग जाणीव वाढीस लागेल.

PO8: Critical Thinking and Problem solving:

CO2 : साहित्य समीक्षेच्या अभ्यासाने मूल्यात्मक जाणीव व समीक्षेची दृष्टी विकसित होते व साहित्याच्या आकलन क्षमतेत वाढ होते.

CO3 : विविध साहित्य प्रकारांचे आकलन व निर्मिती प्रकियेमागील भूमिका समजून घेता येते.

*****

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce,
Baramati**

Autonomous

Academic Year 2020-2021

Course Structure For M.A.II MARATHI

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
III	MAR5303	विशेष लेखकाचा अभ्यास – मध्ययुगीन	4

SYLLABUS (CBCS) FOR M.A.I MARATHI (w.e. from June, 2020)

Academic Year 2020-2021

Class : M.A. II (MARATHI- Semester- III)

Paper Code: MAR5303

Paper : 7

Title of Paper : विशेष लेखकाचा अभ्यास –
मध्ययुगीन

Credit : 4

No. of lectures: 60

A) Learning Objectives:

1. एका लेखकाचे वाङ्मयीन आकलन लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण, समजावून घेणे.
2. लेखकाचे सांस्कृतिक व वाङ्मयीन निर्मिती समजावून घेणे.
3. लेखकाचा काळ त्याची साहित्य निर्मिती यातील संबंधाचा शोध घेणे.
4. एका लेखकाच्या लेखनातील कालतत्त्व व चिरंतनतत्त्व यांचा मागोवा घेणे..
5. साहित्य निर्मितीचा क्रम लक्षात घेऊन लेखकाच्या लेखनातील परिवर्तनाचा विचार करणे.
6. साहित्य निर्मितीचे वैविध्य व त्यातील लेखकाचे स्थान, लेखकाची जीवननिष्ठा व त्याचे साहित्य निर्मितीवरील परिणाम, समजून घेणे.
7. मराठी साहित्यातील लेखकाचे योगदान व त्यांच्या साहित्यकृतीचे वाङ्मयीन आकलन करणे.

B) Learning Outcome:

1. एखादा लेखक कसा घडतो तो क्रम विद्यार्थ्यांला समजून घेता येईल.
2. लेखकाचा लेखन प्रवास जाणून घेतल्यामुळे विद्यार्थ्यांना वाङ्मयीन निर्मितीची आणि आस्वादाची प्रेरणा मिळेल.
3. मध्ययुगीन कालखंडातील सामाजिक,सांस्कृतिक, वाङ्मयीन परिस्थितीचे आकलन होईल.
4. एका लेखकाच्या लेखनातील कालतत्त्व व चिरंतनतत्त्व यांचा मागोवा घेता येईल.
5. साहित्य निर्मितीचा क्रम लक्षात घेऊन लेखकाच्या लेखनातील परिवर्तनाचा विचार होईल.
6. साहित्य निर्मितीचे वैविध्य व त्यातील लेखकाचे स्थान, लेखकाची जीवननिष्ठा व त्याचे साहित्य निर्मितीवरील परिणाम, समजून घेता येईल.
7. मराठी साहित्यातील लेखकाचे योगदान व त्यांच्या साहित्यकृतीचे वाङ्मयीन आकलन होईल.

TOPICS/CONTENTS:

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	१) मध्ययुगीन संत परंपरा २) मध्ययुगीन कालखंड- सामाजिक, सांस्कृतिक आणि धार्मिक पर्यावरण	१	१५
२	१) वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप २) वारकरी संप्रदायाची संत परंपरा	१	१५
३	संत सावता माळी १) जीवनचरित्र : जन्म, समाधी, कुटुंब, जडणघडण	१	१५
४	संत नामदेवाचा संत मेळा आणि संत सावता माळी १) ज्ञानेश्वर- नामदेव, निवृत्ती, सोपानदेव, मुक्ताबाई, विसोबा खेचर, गोरा कुंभार, जनाबाई, सेना न्हावी, सावता माळी इ.	१	१५

संदर्भ ग्रंथ-

1. संत सेना दर्शन- डॉ. संदीप तापकीर
2. श्री सकल संत गाथा भाग एक- र. रा. गोसावी
3. प्राचीन साहित्याच्या अंतरंगात- डॉ. वि. भि. कोलते
4. प्राचीन मराठी संतकवी- ज. र. माजगांवकर
5. ईश्वरनिष्ठांची मांदियाळी – डॉ. शिवाजीराव मोहिते
6. संतांचे भक्ती आंदोलन- डॉ. संदीप तापकीर
7. अभंग वाणीतील पंचराज- डॉ. शं. गो. तुळपुळे
8. संत नामदेव काव्य संभार आणि संत परिवार- संपादक हे. वि. इनामदार
9. श्री भक्तीपंथ: नवचिंतन -संपादक हे. वि. इनामदार
10. नामदेव दर्शन- संपादक डॉ. हे. वि. इनामदार व इतर
11. महाराष्ट्र शारदेचे मानकरी – ह. भा. वाघोलीकर
12. ज्ञानेश्वरांची प्रभावळ- ल. रा. पांगारकर
13. संतांची हे भेटी- डॉ. मु. श्री. कानडे
14. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती- गं. बा. सरदार
15. संत काव्यसमालोचन- गं. बा. ग्रामोपाध्ये
16. श्री संत नामदेव महाराज आणि त्यांचे समकालीन संत –ज. र. आजगावकर
17. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास –खंड १ – ल. रा. पांगारकर

*****

Choice Based Credit System Syllabus (2020-21)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: MA II (Sem III)

Course: Theory

Subject: MARATHI

Course Code: MAR5303

Title of Course : विशेष लेखकाचा
अभ्यास – मध्ययुगीन

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

Course Outcomes	Programme Outcomes (POs)							
	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8
CO 1	3	1	1	1	2	1	2	2
CO 2	1	1	2	2	1	2	1	3
CO 3	2	2	3	1	1	3	1	1
CO 4	2	2	1	2	2	2	1	2
CO 5	1	1	2	2	2	2	2	2
CO 6	2	2	2	1	2	2	2	1
CO 7	1	1	2	1	3	1	1	2
CO 8	2	1	1	2	1	2	2	2

Justification for the mapping

Po1: Research Related Skill

Co1..विशेष लेखकाच्या अभ्यासातून संत सावता माळी यांच्या अभंग सृष्टीचा परिचय होईल. त्यातील विविधता कळेल.

Po2 Effective Citizenship and Ethics

Co4.. विशेष लेखकाच्या अभ्यासातून प्रभावी चिरंतन साहित्याचा मागवा घेता येईल.

Po3 Social Competence and communication skills:

Co3 विशेष लेखकाच्या अभ्यासातून सावतामाळी यांच्या अभंगातून होणारे समाजदर्शन, समाज प्रबोधन विद्यार्थ्यांना होईल.

Po4 Disciplinary Knowledge

Co5.विशिष्ट काळातील सामाजिक परिस्थितीचे विद्यार्थ्यांना आकलन होईल. कालखंडा नुसार वाङ्मय रचनेतील बदल समजेल.

Po5 Personal and professional competence:

Co7.संत सावता माळी यांच्या अभंगातून व्यक्त होणाऱ्या साहित्यशास्त्राचा परिचय होईल.

Po6, Self- directed and life –long learning

Co3...संत सावतासंत सावतामाळी यांचे अभंगातून कालखंडाच्या अनुषंगाने प्रकट होणाऱ्या लोकतत्त्वे घटकांचे स्वरूप समजेल अभंगातील तत्त्वज्ञान लक्षात येईल.

Po7 Environment and Sustainability:

C06 सामाजिक पर्यावरणाच्या परिप्रेक्ष्यातून एका लेखकाचे घडणारे व्यक्तिमत्व विद्यार्थ्यांना माहित होईल त्याचा साहित्य निर्मिती वरील प्रभाव दिसून येईल.

Po8 Critical Thinking and Problem solving:

C02..विशेष लेखकाच्या अभ्यासाने संत सावतामाळीविशेष लेखकाच्या अभ्यासाने संत सावताविशेष लेखकाच्या अभ्यासाने संत सावतामाळी कालीन समाज संस्कृतीची माहिती मिळेल.तत्कालीन सामाजिक परिस्थितीतत्कालीन सामाजिक परिस्थितीचे विद्यार्थ्यांना आकलन होईल.

*****

**Anekant Education Society's
Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce,
Baramati
(Autonomous)**

Course Structure For M.A. Part II (Marathi)

Semester	Paper Code	Title of Paper	No. of Credits
III	MAR5304	वैचारिक साहित्य	4

SYLLABUS (CBCS) FOR M.A.II MARATHI (w.e. from June, 2020)

Academic Year 2020-21

Class : M.A. Part II (Marathi – Semester - III)

Paper Code : MAR5304

Paper : 8

Credit : 4

Title of Paper : वैचारिक साहित्य

No. of Lectures : 60

A) Course Objectives :

1. वैचारिक साहित्याचे स्वरूप व संकल्पना समजाऊन देणे.
2. वैचारिक साहित्यामागील सामाजिक, राजकीय, शैक्षणिक, धार्मिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजाऊन देणे.
3. वैचारिक साहित्याचा कालखंडानुसार अभ्यास करणे.
4. मराठीतील वैचारिक साहित्याची परंपरा आणि मराठी वाङ्मयातील स्थान समजाऊन देणे.
5. वैचारिक साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणाचा शोध घेणे.
6. वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा समजून देणे.
7. वैचारिक साहित्याचे मुल्ये समजावून देणे.

B) Course Outcome :

1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील वैचारिक साहित्याची ओळख होईल.
2. महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत वैचारिक साहित्याचे योगदान लक्षात येईल.
3. विद्यार्थ्यांना वैचारिक साहित्याचे महत्त्व लक्षात येईल.
4. वैचारिक साहित्याचा इतर साहित्यावर पडलेला प्रभाव अभ्यासता येईल.
5. वैचारिक साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणाचा शोध घेता येईल.
6. वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा समजून घेता येतील.
7. वैचारिक साहित्याचे मुल्ये समजावून येतील.

Topics/Contents :

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१.	वैचारिक साहित्य : स्वरूप व संकल्पना १.१ वैचारिक साहित्य : स्वरूप व संकल्पना १.२ वैचारिक साहित्याच्या : प्रेरणा व प्रवृत्ती १.३ वैचारिक साहित्याची मुल्ये	१	१५
२.	वैचारिक साहित्याची शैक्षणिक, धार्मिक, सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक, व वाङ्मयीन पार्श्वभूमी २:२ इ. स. १८१८ ते इ. स. १८७४ कालखंडाची पार्श्वभूमी २:२ इ. स. १८७६ ते इ. स. १९२० कालखंडाची पार्श्वभूमी २:३ इ. स. १९२१ ते इ. स. १९४५ कालखंडाची पार्श्वभूमी २:४ इ. स. १९४६ ते इ. स. १९६० कालखंडाची पार्श्वभूमी	१	१५
३.	मराठीतील प्रमुख विचारवंत ३:१ इ. स. १९४६ ते इ. स. १९६० या प्रमुख कालखंडातील वैचारिक साहित्याचा आढावा ३:२ प्रमुख विचारवंतांचे वैचारिक साहित्य व कार्यकर्तृत्व ३:३ वैचारिक साहित्याचे योगदान (साहित्य व समाज)	१	१५
४.	आशय आणि अभिव्यक्ती ४:१ आशय स्वरूप व वैशिष्ट्ये ४:२ अभिव्यक्तीचे स्वरूप ४:३ वैचारिक साहित्याची भाषा ४:४ समकालीन परिस्थिती व आशय अभिव्यक्तीचे वेगळेपण	१	१५

संदर्भ ग्रंथ :-

- 1) मराठी साहित्यातील स्पंदने – गो. म. कुलकर्णी, सुवर्ण प्रकाशन पुणे १९८५.
- 2) वैचारिक वाङ्मय भाग एक व दोन - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक.
- 3) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड एक ते सात - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे.
- 4) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – डॉ. अ. ना. देशपांडे
- 5) मराठी निबंध उदगम आणि विकास – डॉ. गिरीश मोरे स्वरूप प्रकाशन औरंगाबाद.
- 6) निबंध शास्त्र व कला – प्र. न. जोशी
- 7) प्रदक्षिणा भाग एक व दोन - महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
- 8) महात्मा फुले समग्र वाङ्मय – संपा. धनंजय कीर, स. ग. मालशे व य. दि. फडके
- 9) महात्मा फुले गौरव ग्रंथ – संपा. हरी नरके, य. दि. फडके
- 10) मराठी निबंधाची वाटचाल – शं. गो. तुळपुळे
- 11) आगरकरांचा सामाजिक तत्वविचार - गंगाधर बाळकृष्ण सरदार
- 12) निबंधमाला - विष्णुशास्त्री चिपळूणकर
- 13) अर्वाचीन मराठी साहित्याची पार्श्वभूमी – स. दा. कऱ्हाडे
- 14) अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपिठिका – गं. बा. सरदार
- 15) महाराष्ट्र जीवन (खंड १ ते २) – गं. बा. सरदार
- 16) एकोणिसाव्या शतकातील सुधारणावाद व मराठी साहित्य – डॉ. सुधाकर शेलार
- 17) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी – गो. म. कुलकर्णी
- 18) निबंधकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर – डॉ. यशवंत मनोहर, संघमित्रा बुक हाऊस नागपूर.

*****

Choice Based Credit System Syllabus (2019 Pattern)

(As Per NEP 2019)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: M.A. II (Sem III)

Subject: MARATHI

Course: Theory

Course Code: MAR 5304

Title of Course : वैचारिक साहित्य

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

Course Outcomes	Programme Outcomes (POs)							
	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8
CO 1	1	2	2	2	2	1	1	2
CO 2	2	1	2	2	2	2	2	2
CO 3	1	2	2	1	3	1	2	2
CO 4	2	1	1	1	1	2	1	2
CO 5	2	2	1	2	2	1	1	1
CO 6	2	2	2	1	2	1	2	1
CO 7	1	3	1	1	2	2	1	1
CO 8	2	1	1	2	2	2	2	2

Justification for the mapping

PO1: Research Related Skill and scientific temper

CO2: स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत वैचारिक साहित्याचे योगदान लक्षात येईल. वैचारिक साहित्यप्रवाहाच्या निर्मितीचा शोध घेता येईल. वैचारिक साहित्याची संकल्पना समजावून घेऊन त्या-त्या कालखंडातील वैचारिक साहित्याच्या माध्यमातून महाराष्ट्रातील सामाजिक वातावरणात कसा बदल झाला हे शोधण्याची संशोधनात्मक दृष्टी विकसित होतील.

PO2: Effective Citizenship and Ethics

CO3 : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महाराष्ट्राची परिस्थिती आणि सामाजिक असमानता याचे आकलन होईल. त्या पार्श्वभूमीवर वैचारिक साहित्याचे मुल्ये यांचे महत्त्व कळेल. स्वातंत्र्य , समता व बंधुता का महत्त्वाची आहे तसेच लोकशाही चे महत्त्व लक्ष्य घेऊन सामाजिक स्थिती सुधारता येईल याची जाणीव होईल.

PO3: Social Competence and communication skills:

CO6: वैचारिक साहित्यावर समाजसुधारकांच्या विचारांचा तसेच बुद्ध, फुले, आंबेडकर यांच्या विचारधारांचा प्रभाव लक्षात येईल. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक समतावादी दृष्टिकोन रुजेल, समाजात असलेल्या वाईट प्रथा-परंपरा यांचे समूळ नयनात करण्याची समज येईल. समाज सुधारकांच्या साहित्यापासून प्रेरणा मिळेल.

PO4: Disciplinary Knowledge

CO2: वैचारिक साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणा लक्षात येईल. त्यातील विचार लक्षात येऊन चिंतन सुरू होईल. तसेच वैचारिक दृष्टीकोनात वादळ होईल. सामाजिक आणि सांस्कृतिक घटनांकडे वैचारिक दृष्टीकोणातून पाहण्याची एक वेगळा दृष्टीकोण निर्माण होईल.

PO5: Personal and professional competence :

CO3 : वैचारिक प्रगल्भता येईल. वैचारिक साहित्याचे महत्व लक्षात येईल. समजबदलासाठी वैचारिक साहित्याची भूमिका लक्षात येईल. त्याचा उपयोग विविध प्रसारमाध्यम यावर वैचारिक लेखन करण्यासाठी होईल. लेख लिहिणे, संपादन करणे आदि साठी वैचारिक क्षमता व भाषिक कौशल्ये विकसित होतील.

PO6: Self- directed and life –long learning

CO2 : विविध वैचारिक साहित्याचा अभ्यासातून विविध कालखंडातील बदलत्या समाजजीवनाचा अभ्यास करता येईल. वैचारिक साहित्याचा इतर साहित्यावर पडलेला प्रभाव अभ्यासता येईल. त्याचा परिणाम दीर्घकाळ समाज व जीवन यांचा अभ्यास करण्यासाठी होईल.

PO7: Environment and Sustainability:

CO2: वैचारिक साहित्याच्या अभ्यासामुळे समाजातील संस्कृती, परंपरा, रूढी यांचा परिचय होईल. समाजाची सामाजिक,राजकीय संस्कृतिक आणि आर्थिक परिस्थिती लक्षात येईल. समाजसुधारकांच्या विचारधारेमुळे सामाजिक वातावरणात सुधारणा करून, सर्वच समुदायासाठी समृद्ध आणि टिकाऊ सामाजिक वातावरण होईल.

PO8: Critical Thinking and Problem solving:

CO1 : वैचारिक साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल.

*****